

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΓΟΣ

1941 ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

Η μάχη των οχυρών

Έξι περίπου
μήνες μετά την
28η Οκτωβρίου, εκτυλίχθηκε μια
λησμονημένη σειρά επικών μαχών
ανάμεσα στους Έλληνες
υπερασπιστές των οχυρών της Γραμμής
Μεταξά και τους πάνοπλους
Γερμανούς εισβολείς.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΣΕΙΡΑ: ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΕΙΡΑΣ: Ηλίας Μαγκλίνης, Τάσος Σακελλαρόπουλος

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: 1941, Γερμανική εισβολή: Η μάχη των οχυρών

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κωνσταντίνος Λαγός

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κατερίνα Δουρίδα

ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΕΙΡΑΣ & ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΟΦΥΛΛΟΥ: Θάνος Κακολύρης

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΕΙΡΑΣ & ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Κωνσταντίνος Λαγός, 2024

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2024

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2024

ISBN 978-618-01-5854-0

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Since 1979

Head Office:

121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800

e-mail: info@psychogios.gr

psychogios.gr

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΓΟΣ

1941 ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ
Η μάχη των οχυρών

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

Οι Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ προχωρούν σε ένα ουσιαστικό εκδοτικό εγχείρημα οργανώνοντας τη συγγραφή και κυκλοφορία πρωτότυπων έργων με αντικείμενο ιστορίες πολέμων, ιστορίες μαχών και συγκρούσεων, οι οποίες δεν έχουν απασχολήσει τους ειδικούς συγγραφείς τα τελευταία χρόνια.

Τα βιβλία αυτά θα αποτελέσουν μια εκδοτική σειρά με κεντρικό στόχο, αφενός, την ανάδειξη πολεμικών στιγμών, σταθμών, δηλαδή, της πολεμικής ιστορίας των Ελλήνων, και την εκδοτική γνωριμία του νεότερου κοινού με τους σταθμούς αυτούς και, αφετέρου, την έκδοση έργων που εμπεριέχουν έρευνα και τεκμηρίωση πολλών ετών εκ μέρους των συγγραφέων. Ένας ακόμη στόχος της σειράς είναι η ανάδειξη της ανθρώπινης διάστασης της πολεμικής προσπάθειας και του προσωπικού αγώνα όσων συμμετείχαν σε αυτή.

Οι πολεμικοί σταθμοί, η ασφαλής τεκμηρίωση και η ανθρώπινη διάσταση των μαχών δομούν ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα σε ό,τι αφορά τον τρόπο με τον οποίο θα «διαβαστεί» ο πόλεμος και τον τρόπο με τον οποίο θα εγκατασταθούν ή θα ανανεωθούν στη μνήμη των αναγνωστών και στη δημόσια μνήμη τα πολεμικά γεγονότα.

Υπεύθυνοι της σειράς, για την επιλογή των συγγραφέων και των θεμάτων, είμαστε ο Ηλίας Μαγκλίνης και ο γράφων.

Η μακρόχρονη ενασχόλησή μας με την έρευνα, τη μελέτη και τη συγγραφή επί θεμάτων σχετικών με την εμπλοκή και τη συμμετοχή της Ελλάδας σε σειρά πολέμων και μαχών, πιστεύουμε, εξασφαλίζει κατά το δυνατόν τόσο την ουσιαστική συμβολή των βιβλίων που θα παρουσιαστούν στη σειρά στη δημόσια συζήτηση περί Ιστορίας, όσο και το ενδιαφέρον περιεχόμενό τους.

Η επιλογή γνωστών συγγραφέων, με έργο στο αντικείμενο αυτό και με ποιότητα στη δουλειά τους, πιστεύουμε ότι εξασφαλίζει την ηθική σύνδεση των αναγνωστών με τα βιβλία της σειράς.

Τ.Σ.

Κάποτε ο δούκας του Ουέλινγκτον απέρριψε έντονα κάθε απόπειρα να μετατραπεί η μάχη του Βατερλό σε μυθιστόρημα ή ακόμα και σε μάθημα Ιστορίας. Η δική του περιγραφή της μάχης στην επίσημη αναφορά του είναι λίαν συγκρατημένη και αντίστοιχα συμβούλευσε έναν ανταποκριτή της εποχής, ο οποίος ζήτησε τη συνδρομή του προκειμένου να γράψει ένα άρθρο για τη μάχη: «Να αφήσεις τη μάχη του Βατερλό στην ησυχία της».

Ο δούκας απεχθανόταν τους εντυπωσιασμούς, κυρίως όμως δυσπιστούσε ως προς τη δυνατότητα της περιγραφής μιας μάχης. «Η ιστορία μιας μάχης», έλεγε, «δε διαφέρει πολύ από την αφήγηση ενός χορού. Ορισμένα πρόσωπα ίσως θυμούνται όλα τα μικρά γεγονότα μιας μάχης που οδήγησαν στη νίκη ή την ήττα. Όμως κανένας δεν είναι σε θέση να θυμηθεί τη σειρά ή την ακριβή στιγμή που συνέβησαν, γεγονός από το οποίο εξαρτάται η πραγματική αξία και η σημασία τους».

Η προτροπή του δούκα του Ουέλινγκτον δεν εισακούστηκε από κανέναν. Ούτε από τους ιστορικούς ούτε από τους συγγραφείς. Ο πόλεμος, και πιο συγκεκριμένα μια μάχη, ασκούσε πάντοτε στους ανθρώπους μια γοητεία και, συχνά, γεννούσε ανάμεικτα συναισθήματα απώθησης μα και έλξης.

Οι πολεμικές ιστορίες προκαλούσαν πάντοτε έντονα συναισθήματα όχι για τα ξίφη, τα όπλα ή τις οβίδες, για τα άρματα μάχης, τα καταδιωκτικά ή τα θωρηκτά αλλά, απλούστατα, επειδή σε μια μάχη συμμετέχουν άνθρωποι. Άνθρωποι που σκοτώνουν και σκοτώνονται. Συχνά, ειδικά στους παλαιότερους πολέμους, άνθρωποι της διπλανής πόρτας. Ένας παππούς, ένας πατέρας, κάποιος θείος.

Μέσα σε ένα βομβαρδιστικό και πίσω από το σκοπευτικό ενός ατομικού τυφεκίου βρίσκονται πάντοτε άνθρωποι. Άνθρωποι που αγωνιούν, φοβούνται, που θέλουν να επιζήσουν, που είναι ικανοί για ηρωικές πράξεις μα και για τις απεχθέστερες κτηνωδίες, άνθρωποι που θέλουν να ξεχάσουν μα η μνήμη δεν τους αφήνει.

Ευτυχώς, έχουν παρέλθει οι εποχές που οι πολεμικές αφηγήσεις εκλαμβάνονταν αποκλειστικά και μόνον ως κάτι «ηρωικό», «εθνοπατριωτικό», βαρύγδουπο, στομφώδες – εντέλει ως κάτι που παρουσιάζει μονάχα μια πτυχή ή, ακόμα, διαστρεβλώνει μια ακραία πραγματικότητα. Πλέον γνωρίζουμε ότι μια μάχη, όπως και ένας άνθρωπος ή ένας στρατός που συμμετέχουν σε αυτή, έχει πολύ περισσότερες από μία μόνον πλευρά.

Η ελληνική ιστορία είναι, δυστυχώς, γεμάτη «πολεμικές σελίδες». Σε αυτή τη σειρά, λοιπόν, ο αντικειμενικός σκοπός των αφηγημάτων μας είναι να θυμηθούμε τέτοια πολεμικά επεισόδια της Ελλάδας, κάποια γνωστά και άλλα λιγότερο γνωστά ή ξεχασμένα, δίνοντας όμως έμφαση στο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

«Το έπος της Αλβανίας», «Ο πόλεμος του '40», «Πίνδος», «Παιδιά, της Ελλάδος, παιδιά –που σκληρά πολεμάτε πάνω στα βουνά»– και πάει λέγοντας. Ο ελληνοϊταλικός πόλεμος κράτησε περίπου έξι μήνες και, ως γνωστόν, έχει περάσει στη συλλογική συνείδηση του έθνους ως μια «εποποιία», κατά την οποία οι Έλληνες στρατιώτες θριάμβευσαν εναντίον ενός «υπέρτερου εχθρού», πολύ πιο καλά εξοπλισμένου και οργανωμένου.

Πράγματι. Το «αλβανικό έπος» έχει εμπνεύσει, και δικαίως, ένα «Άσμα ηρωικό και πένθιμο για τον χαμένο ανθυπολοχαγό της Αλβανίας», ένα *Πλατύ ποτάμι*, ακόμα και, έστω ως έναν βαθμό, ένα «Άξιον εστί».

Κάμποσα χιλιόμετρα δυτικότερα από τις εχθροπραξίες με τους Ιταλούς, ωστόσο, εκατοντάδες άλλοι Έλληνες στρατιώτες ξεροστάλιαζαν μαθαίνοντας τις ειδήσεις από το μέτωπο, όντας όμως άπραγοι – αλλά σε ετοιμότητα.

Αυτοί ήταν οι αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και οπλίτες που επάνδρωναν τα περίφημα τσιμεντένια οχυρά της περίφημης Γραμμής Μεταξά, στη μακεδονική γη, στα σύνορα με τη Βουλγαρία.

Έως την άνοιξη του 1941, οι άνδρες αυτοί απολάμβαναν μιαν αλλόκοτη, ανησυχαστική ηρεμία. Ήταν ετοιμοπόλεμοι

και επιδίδονταν πυρετωδώς σε ασκήσεις για τυχόν ενδεχόμενη επίθεση εναντίον τους, κυρίως όμως, περνούσαν τον χρόνο τους προσπαθώντας να μάθουν νέα από τον πόλεμο με τους Ιταλούς.

Κάποιοι από αυτούς τους άνδρες, ανυπόμονοι και νευρικοί όπως ήταν, ζητούσαν επίμονα να μετατεθούν στη γραμμή των πρόσω. Αισθάνονταν πως χιλιάδες άλλοι συνάδελφοί τους δοκιμάζονταν «πάνω στα βουνά», ενώ εκείνοι έβλεπαν την Ιστορία να τους προσπερνά περίπου αδιάφορη και ψυχρή.

Πρόσεξε τι εύχεσαι, όπως λένε κάποιοι. Και όντως: τον Απρίλιο του 1941, τους δόθηκε απλόχερα αυτό για το οποίο τόσο νευρικά και ανυπόμονα προσεύχονταν. Τότε ξεκίνησε η σφοδρή επίθεση της Βέρμαχτ για την εισβολή στην Ελλάδα.

Αν οι ιταλικές δυνάμεις ήταν μια φορά «υπέρτερες» και πιο άρτια εξοπλισμένες συγκριτικά με τα ελληνικά στρατεύματα στα βουνά της Ηπείρου και της Αλβανίας, στις περιφέρειες, πλην όμως ξεχασμένες, «Μάχες των Οχυρών», η διαφορά αυτή ήταν συντριπτική. Οι φρουρές των οχυρών βρέθηκαν αντιμέτωπες με ισχυρότατες χερσαίες γερμανικές δυνάμεις, υπερσύγχρονα για την εποχή άρματα μάχης, πυροβολικό αλλά και την καλύτερη πολεμική αεροπορία του καιρού εκείνου.

Κι ωστόσο, αντιστάθηκαν. Ξανά και ξανά. Και οι Γερμανοί βρέθηκαν προ μιας πολύ δυσάρεστης έκπληξης, καθώς πολύ γρήγορα άρχισαν να μετρούν νεκρούς και απώλειες...

Η αφήγηση που ακολουθεί, με την υπογραφή του Κωνσταντίνου Λαγού, έχει ένα μοναδικό προνόμιο: συνδυάζει την τεκμηριωμένη έρευνα και την ευρεία εποπτεία, τόσο του πεδίου της μάχης όσο και των κινήσεων των αντιπάλων, με μια συναρπαστική εξιστόρηση που καλύπτει μέρα προς μέρα,

συχνά ώρα με την ώρα, μια άνιση μάχη, που ναι μεν έληξε με την τελική παράδοση της φρουράς (εξαιτίας της συνθηκολόγησης του Τμήματος Στρατιάς Ανατολικής Μακεδονίας, μετά την κατάληψη της Θεσσαλονίκης από τους εισβολείς), αλλά που ανέδειξε την υπέρβαση των ορίων, ψυχικών και σωματικών, του Έλληνα στρατιώτη.

Οι μάχες στα Οχυρά Μεταξά δεν ενέπνευσαν κάποιο μεγάλο λογοτεχνικό, καλλιτεχνικό έργο. Το «Ρούπελ», ένα αξιολογότερο χρονικό, από τον Χρήστο Ζαλόκωστα, μας έρχεται ενδεικτικά στο μυαλό. Η Αλβανία επισκίασε τα Οχυρά. Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, η ιστοριογραφία έχει ρίξει λίγο περισσότερο φως σε αυτές τις φονικές μάχες σώμα με σώμα που δόθηκαν με τους Γερμανούς, συχνά μέσα σε υπόγειες στοές και σήραγγες.

Η αφήγηση του Κωνσταντίνου Λαγού, επικεντρώνοντας την προσοχή της στις μάχες στο Κάτω Νευροκόπι, έρχεται να αποκαταστήσει σε έναν βαθμό μια ιστορία που αξίζει να ειπωθεί πρώτα και κύρια για τους ανθρώπους εκείνους που την έζησαν στο πετσί τους.

H.M.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο επισκέπτης στο Κάτω Νευροκόπι που έρχεται από τη Δράμα, αφού διαβεί την εκτεταμένη και εύφορη πεδιάδα της, φτάνει στην Προσοτσάνη, τη μεγαλύτερη κωμόπολη της Περιφερειακής Ενότητας Δράμας, χτισμένη στους νότιους πρόποδες του όρους Φαλακρό. Από εκεί συνεχίζει βορειοανατολικά και μπαίνει στη διάβαση Γρανίτης, που πήρε το όνομά της από τα λατομεία γρανίτη. Για τα επόμενα σχεδόν 20 χιλιόμετρα, δε βλέπει τίποτε άλλο παρά το πέρασμα μέσα από το βουνό. Δεν υπάρχει κανένας οικισμός στη μεγάλη αυτή διαδρομή, γεγονός που δίνει μία απόκοσμη αίσθηση σε όποιον έρχεται για πρώτη φορά στο Κάτω Νευροκόπι. Είναι σαν να έχει μπει σε μία «μυστική διάβαση» που δε γνωρίζει τι θα βρει στο τέρμα της... Ξαφνικά, εμφανίζεται το πρώτο σημάδι ανθρώπινης εγκατάστασης. Πρόκειται για το μικρό και καταπράσινο χωριό Γρανίτης. Στην έξοδο του χωριού, ο επισκέπτης θα αντικρίσει στο βάθος το μεγάλο οροπέδιο του Κάτω Νευροκοπίου, έκτασης 872 τετραγωνικών χιλιομέτρων.

Πριν από περίπου τριάντα χιλιάδες χρόνια, ήταν μία τεράστια λίμνη. Η γεωλογική εξέλιξη, όμως, δημιούργησε μικρές κοιλάδες που συνέβαλαν να αδειάσει μεγάλη ποσότητα νερού και να γίνει φυσική αποξήρανσή της. Οι σημαντικότερες από τις κοιλάδες είναι του Γρανίτη στα νοτιοανατο-

λικά του οροπεδίου και του Καλαποτίου στα νοτιοδυτικά. Το οροπέδιο περικλείεται από τους ψηλούς ορεινούς όγκους του Φαλακρού, του Ορβήλου και του Μενοικίου που εμποδίζουν την εισροή θερμών αέριων μαζών. Για τον λόγο αυτόν στην περιοχή του Κάτω Νευροκοπίου καταγράφονται οι χαμηλότερες θερμοκρασίες στην Ελλάδα αλλά και κάποιες από τις μεγαλύτερες εναλλαγές θερμοκρασίας μέσα στην ίδια μέρα. Υπάρχουν μέρες στο Κάτω Νευροκόπι που μέσα σε λίγη ώρα μπορεί να γίνει εναλλαγή από χειμώνα σε καλοκαίρι. Αυτό είναι κάτι που αιφνιδιάζει τον επισκέπτη, αλλά που το γνωρίζουν καλά οι ντόπιοι. Έτσι, το μικροκλίμα της περιοχής είναι ιδιαίτερο και μοναδικό στην Ελλάδα.

Μόλις ο επισκέπτης μπει στο οροπέδιο, αριστερά του θα δει το πρώτο χωριό, το Οχυρόν. Βρίσκεται στους πρόποδες του υψώματος Λίσσε, με το ομώνυμο οχυρό στην κορυφή του. Σε 8 χιλιόμετρα ο δρόμος οδηγεί βόρεια στην κωμόπολη του Κάτω Νευροκοπίου, που έχει δώσει το όνομα στην ευρύτερη περιοχή. Σε διάφορα σημεία του οροπεδίου ή σε υψώματα και κοιλάδες βρίσκονται και οι υπόλοιποι οικισμοί, Βαθύτοπος, Βώλακας, Δασωτό, Εξοχή, Κατάφυτο, Κάτω Βροντού, Λευκόγεια, Μικροκλεισούρα, Παγονέρι, Περιθώρι, Ποταμοί και Χρυσοκέφαλο.

Το Κάτω Νευροκόπι είναι ένας από τους μεγαλύτερους σε έκταση δήμους της Ελλάδας και ένας από τους ομορφότερους της Μακεδονίας. Όποιος το επισκεφτεί για πρώτη φορά αντιλαμβάνεται ότι έχει ένα μοναδικό περιβάλλον που δε μοιάζει με κανένα άλλο στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης και της γειτονικής πεδιάδας της Δράμας.

Ακόμα και τα χρώματα του οροπεδίου είναι ξεχωριστά. Τις περισσότερες μέρες του χρόνου τα τζάκια των σπιτιών εί-

ναι αναμμένα εξαιτίας του κρύου. Ο επισκέπτης, ακόμα και τον Μάιο, μπορεί να πέσει πάνω σ' ένα ονειρικό τοπίο με ομίχλη και ψιλόβροχο αλλά και την καταχνιά από τον καπνό των τζακιών. Την ίδια στιγμή, μερικά χιλιόμετρα νοτιότερα, στη Δράμα, ο ήλιος λάμπει στον καθαρό ουρανό!

Οι δύσκολες περιβαλλοντικές συνθήκες έχουν σκληραγωγήσει τους κατοίκους του Κάτω Νευροκοπίου. Το ίδιο ισχύει και για ένα άλλο χαρακτηριστικό τους, την προσφυγιά... Το 1913, στη διάρκεια του Β' Βαλκανικού Πολέμου, η περιοχή απελευθερώθηκε από τον ελληνικό στρατό και ενσωματώθηκε στην Ελλάδα με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου. Το διάστημα, όμως, 1916-1918, όταν οι Βούλγαροι κατείχαν την Ανατολική Μακεδονία, οι περισσότεροι Έλληνες κάτοικοι του Κάτω Νευροκοπίου αναγκάστηκαν να αφήσουν τις περιουσίες τους και να γίνουν πρόσφυγες για να γλιτώσουν από τις βουλγαρικές διώξεις. Το ίδιο επαναλήφθηκε την περίοδο 1941-1944, όταν οι Βούλγαροι κατέλαβαν και πάλι την Ανατολική Μακεδονία.

Η περιοχή του Κάτω Νευροκοπίου είχε και πολλούς άλλους Έλληνες που ήξεραν καλά από προσφυγιά. Οι ανταλλαγές πληθυσμών με την Τουρκία και τη Βουλγαρία τη δεκαετία του 1920 είχαν σαν αποτέλεσμα να φύγουν από το Κάτω Νευροκόπι όλοι οι μουσουλμάνοι και οι Βούλγαροι κάτοικοι και στη θέση τους να έρθουν χιλιάδες Έλληνες από τον Πόντο, την Ιωνία και την Ανατολική Θράκη. Επίσης, πολλοί Έλληνες που κατοικούσαν στο Άνω Νευροκόπι, το οποίο κατείχαν οι Βούλγαροι (σημερινό Γκότσε Ντέλτσεφ), μετοίκησαν ομαδικά στο Κάτω Νευροκόπι. Οι περισσότεροι έγιναν για δεύτερη ή και τρίτη φορά πρόσφυγες, σχεδόν είκοσι χρόνια αργότερα, κατά τη διάρκεια της βουλγαρικής κα-

τοχής. Μέχρι το 1932 είχαν ολοκληρωθεί οι ανταλλαγές των πληθυσμών. Στην ευρύτερη περιοχή, ο πληθυσμός ήταν πια αποκλειστικά ελληνικός. Αυτό επισημοποιήθηκε συμβολικά με τις μετονομασίες όλων των οικισμών στα ελληνικά. Για παράδειγμα, το 1927, ο μεγαλύτερος οικισμός από Ζύρνοβο ή Ζυρνούβι μετονομάστηκε σε Κάτω Νευροκόπι.

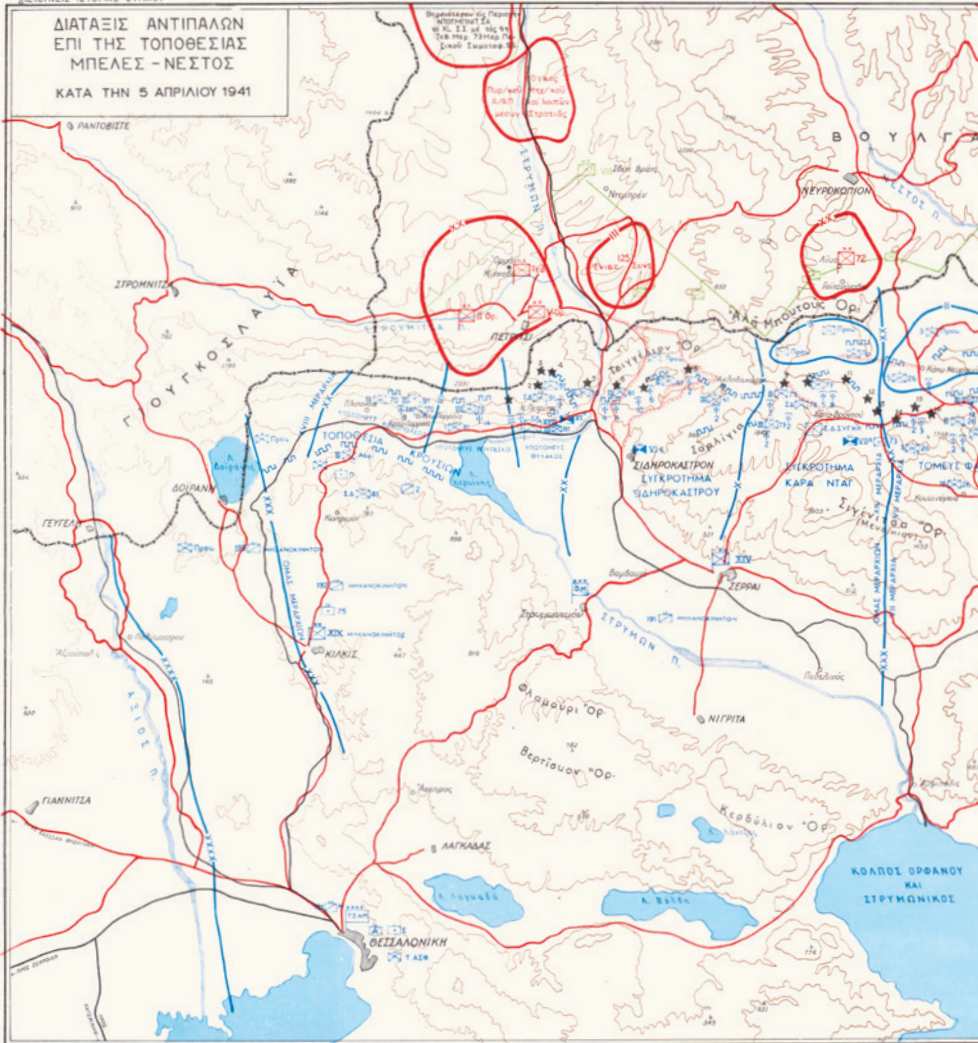
Το γεγονός ότι το Κάτω Νευροκόπι κατοικούνταν αποκλειστικά από Έλληνες έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην έκβαση της Μάχης των Οχυρών εναντίον των Γερμανών εισβολέων, τον Απρίλιο του 1941. Όταν ξεκίνησε η ανέγερση των οχυρών στην περιοχή, οι Βούλγαροι δε διέθεταν δικούς τους ανθρώπους που θα μπορούσαν να τους μεταφέρουν πληροφορίες γι' αυτά. Κατά συνέπεια, και οι Γερμανοί αγνοούσαν την ύπαρξή τους και αυτός ήταν ένας από τους λόγους της ήττας τους. Πιο σημαντικό, όμως, ήταν το γεγονός ότι πολλοί ντόπιοι που επάνδρωσαν τα οχυρά και τις μονάδες επιφανείας του Κάτω Νευροκοπίου είχαν ζήσει προσφυγιά και πολέμησαν σκληρά για να μη γίνουν ξανά αυτοί και οι οικογένειές τους πρόσφυγες. Υπήρξαν ακόμα και περιπτώσεις όπου οι στρατιώτες αυτοί άνοιξαν πυρ εναντίον των δικών τους χωριών, των δικών τους σπιτιών για να εξουδετερώσουν τους Γερμανούς που τα είχαν καταλάβει!

Ο αγώνας τους επέφερε ήττες και σημαντικές απώλειες στους Γερμανούς εισβολείς. Όπως ομολόγησαν οι έκπληκτοι διοικητές τους στους Έλληνες συναδέλφους τους μετά το τέλος των μαχών, δεν ανέμεναν τόσο ισχυρή αντίσταση. Ήταν σίγουροι ότι η εισβολή τους στην Ελλάδα θα ήταν στρατιωτικός περίπατος. Τα όπλα των οχυρών στο Κάτω Νευροκόπι σίγησαν ταυτόχρονα με αυτά του Ρούπελ και των Παλιουριώνων στο Σιδηρόκαστρο μόνο εξαιτίας της συνθηκολόγη-

σης που υπέγραψε ο αντιστράτηγος Κωνσταντίνος Μπακόπουλος, διοικητής του ΤΣΑΜ, μετά την κατάληψη της Θεσσαλονίκης από τους εισβολείς. Οι αγώνες, όμως, των υπερασπιστών των οχυρών κατέδειξαν ότι η ναζιστική Γερμανία δεν ήταν αήττητη και μαζί με την εποποιία στο αλβανικό μέτωπο άνοιξαν τον δρόμο για να ξεκινήσει σύντομα η Αντίσταση εναντίον των κατακτητών.

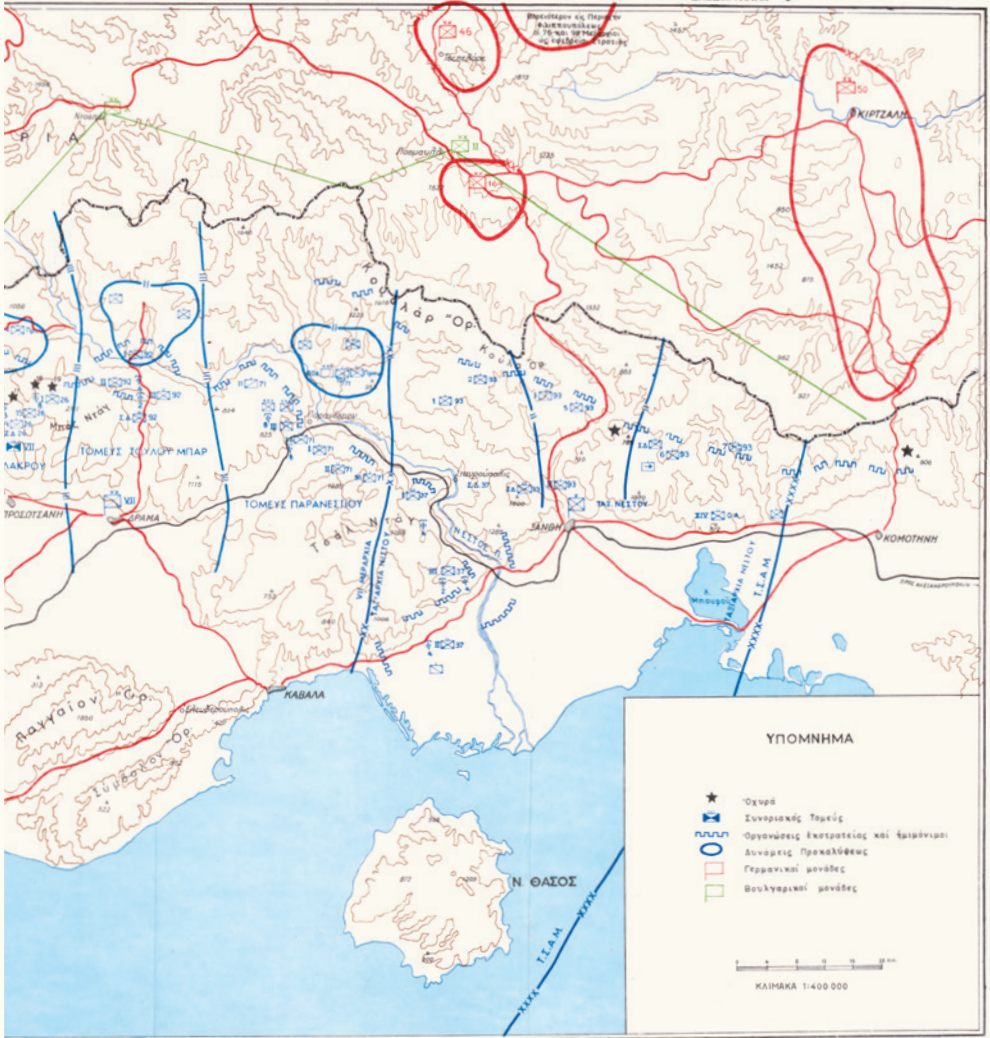
Σημείωση: Στα παραθέματα που περιλαμβάνονται στο βιβλίο έχει σε γενικές γραμμές τηρηθεί η ορθογραφία του πρωτοτύπου, με την εξαίρεση ορισμένων προφανών ορθογραφικών/τυπογραφικών λαθών. Έχουν επίσης γίνει ορισμένες διακριτικές παρεμβάσεις στη στίξη, σε σημεία όπου κρίθηκε απαραίτητο προκειμένου να διευκολυνθεί η ανάγνωση.

ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΑΝΤΙΠΑΛΩΝ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑΣ
ΜΠΕΛΑΣ - ΝΕΣΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ 5 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941

ΠΙΝΑΞ ΟΧΥΡΩΝ

1.	Όχυρόν	Ποποθίδιτσα	8.		Κάθη	15.		Λίσαε
2.		Ίστιμπεη	9.		Περσέε	16.		Παραμιδοειός
3.		Κεφακαμά	10.		Μπαμπαζώρα	17.		Καστίθο
4.		Άρπαθούκι	11.		Μαθιάγκα	18.		Άρ Νικόδιαος
5.		Παθηπουρώνες	12.		Περιθώρι	19.		Μπαρτίσεβα
6.		Ροθπεή	13.		Παρταθούια	20.		Έστινος
7.		Καρατάς	14.		Ντάσαβηη	21.		Νυμφαία

Ολοι γνωρίζουμε, ήδη από τα πρώτα σχολικά μας χρόνια, για το «Έπος της Αλβανίας». Ωστόσο, κάμποσα χιλιόμετρα δυτικά, στη μακεδονική γη, εκτυλίχθηκε ένα από τα ηρωικότερα κεφάλαια της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Στον ανά χειράς τόμο, ο Κωνσταντίνος Λαγός, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον του στα τεκταινόμενα στο Κάτω Νευροκόπι, καταγράφει αριστοτεχνικά μια δραματική πολεμική αφήγηση που είναι ελάχιστα γνωστή στο ευρύ κοινό. Συνδυάζει, δε, την τεκμηριωμένη έρευνα και την ευρεία εποπτεία τόσο του πεδίου της μάχης όσο και των κινήσεων των αντιπάλων με μια συναρπαστική εξιστόρηση, που καλύπτει μέρα προς μέρα, συχνά ώρα με την ώρα, μια άنيση μάχη ανάμεσα στους Γερμανούς εισβολείς και στον Ελληνικό Στρατό, που ναι μεν έληξε με την τελική παράδοση της φρουράς (εξαιτίας της συνθηκολόγησης του Τμήματος Στρατιάς Ανατολικής Μακεδονίας, μετά την κατάληψη της Θεσσαλονίκης από τους εισβολείς), αλλά που ανέδειξε την υπέρβαση των ορίων, ψυχικών και σωματικών, του Έλληνα στρατιώτη.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
psychogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ. ΣΗΜ.: 28947